

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

LĒMUMS

PAR TIESVEDĪBAS IZBEIGŠANU

Rīgā

2007. gada 28. novembrī

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneši Kaspars Balodis un Kristīne Krūma,

2007. gada 28. novembrī tiesas sēdē, izskatījusi lietu **Nr. 2007-16-03 „Par Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumu 2006-2010 lauku teritorijai daļas, kas paredz daudzdzīvokļu māju apbūvi nekustamajā īpašumā „Pēterkalni”, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam”**,

konstatēja:

1.2007. gada 24. jūlijā Satversmes tiesa ierosināja lietu pēc Arturas Korsakas, Agneses Zemmeres, Antras Balodes, Ilzes Seisumas, Imanta Pujāta, Ilzes Ļeonovas, Velgas Sproģes, Ģirta Grīnšteina, Sandras Kiršbergas, Laimdotas Grīnšteinas, Gunta Graša, Annas Sakārnes, Daiņa Lībera, Nikolaja Zavruhina, Ingas Dišleres, Ilvas Elksnes, Nila Elkšņa, Ulda Strazdiņa, Pētera Kļavas, Ivetas Sproģes, Didža Branta, Lindas Kvantas, Jāņa Grīnšteina, Māra Gobiņa, Jura Gobiņa, Baibas Grīnšteinas, Mārtiņa Grīnšteina, Jura Grīnšteina, Dzidras Lūses, Kitijas Grīnšteinas, Marinas Pavlovas, Larisas Pavlovas, Vladimira Pavlova, Oresta Niedriņa, Pētera Čičurko, Dmitrija Podaleviča, Tatjanas Podalevičas, Laimas Melnes, Ievas Slagūnes, Daces Slagūnes, Lilijas Rengas, Daiņa Renga, Māra Renga, Janīnas Saratovas, Leonīda Saratova, Ainas Kaspares, Sandras Breihas, Edītes Langmanes, Ināra Kušķa, Ģirta

Sila, Dainas Feifas, Haralda Feifa, Zanes Feifas, Ārijas Kuškes, Astrīdas Dreiblatas, Edvīna Dreiblata, Gundegas Dreiblatas, Skaidrītes Štīgmanes (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēji) pieteikuma.

Pieteikumā apstrīdēta Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumu 2006–2010 lauku teritorijai daļas, kas paredz daudzdzīvokļu māju apbūvi nekustamajā īpašumā „Pēterkalni”, (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstība Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 115. pantam.

Ikšķiles novada dome 2006. gada 18. oktobrī izdeva Ikšķiles novada pašvaldības saistošos noteikumus Nr. 5 „Par Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumiem 2006–2010 lauku teritorijai” (turpmāk – Noteikumi Nr. 5). Noteikumi Nr. 5 stājās spēkā 2006. gada 28. oktobrī. Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā ir iezīmēta teritorija, kurā atrodas nekustamais īpašums „Pēterkalni” (kadastra numurs 74940110070), un tai noteiktā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana ir „piepilsētas dzīvojamā apbūve”, kurā pieļaujama līdz pieciem stāviem augstu daudzdzīvokļu namu būvniecība.

2.Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka Noteikumos Nr.5 ietvertā apbūves iespējamība aizskar viņiem Satversmes 115. pantā paredzētās tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Pieteikuma iesniedzēji norāda, ka nekustamā īpašuma „Pēterkalni” izmantošanas veids līdz Noteikumu Nr.5 pieņemšanai bija viengīmenes un divgīmeņu dzīvojamo māju apbūve. Tāpēc Pieteikuma iesniedzējiem bijusi tiesiskā palāvība uz to, ka blakus esošajā nekustamajā īpašumā „Pēterkalni” tiks īstenota tieši šāda apbūve. Turpretī jaunajiem nekustamā īpašuma „Pēterkalni” īpašniekiem nevarēja rasties tiesiskā palāvība uz to, ka attiecīga zemesgabala izmantošanas veids varētu mainīties atbilstoši viņu vēlmēm. Blakus esošajās teritorijās jau esot izvērsusies viengīmenes un divgīmeņu dzīvojamo māju apbūve, tāpēc pašvaldībai, lemjot par zemes izmantošanas veida maiņu, to vajadzējis ņemt vērā.

Pieteikuma iesniedzēji pauž viedokli, ka pašvaldība, izdodot Noteikumus Nr. 5, nekustamajā īpašumā „Pēterkalni” paredzējusi daudzstāvu māju apbūvi (pieļaujamo augstumu ierobežojot līdz pieciem stāviem). Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka tiks izcirsts rūpīgi kopts un veidots astoņdesmitgadīgu priežu mežs un

tādējādi izpostīts vienīgais dabiskais aizsargvalnis pret galvenā valsts autoceļa A6 radīto troksni, izplūdes gāzēm un putekļiem.

Pieteikuma iesniedzēji uzsver: Noteikumi Nr. 5 liecina par to, ka nekustamā īpašuma „Pēterkalni” īpašnieku intereses attīstīt zemesgabalā daudzdzīvokļu māju apbūvi tiek vērtētas augstāk nekā tuvumā esošo zemesgabalu īpašnieku intereses dzīvot labvēlīgā vidē, kuru viņi izvēlējušies par savu pastāvīgo dzīvesvietu. Ikšķiles domei vajadzējis nodrošināt šo interešu izvērtēšanu un saskaņošanu un ņemt vērā sabiedriskās apspriešanas rezultātus.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Ikšķiles novada dome – norāda, ka tā, pieņemot Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumus 2006–2010 lauku teritorijai, rīkojusies atbilstoši likumam „Par pašvaldībām”, Aizsargjoslu likumam un Ministru kabineta 2004. gada 19. oktobra noteikumiem Nr. 883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 883). Iekļaujot nekustamo īpašumu „Pēterkalni” piepilsētas apbūves teritorijā, netiekot pārkāpts Satversmes 115. pants. Līdz ar to teritorijas plānojuma grozījumi atbilstot Satversmes 115. pantam.

Atbildes rakstā Ikšķiles novada dome (turpmāk – Dome) izklāstīja lietas faktiskos apstākļus un teritorijas plānojuma grozījumu izstrādāšanas gaitu, taču nesniedza juridisko argumentāciju. Tāpēc Dome tika uzaicināta sniegt papildu paskaidrojumus.

Dome norādīja, ka ar tās 2007. gada 18. jūlija sēdes lēmumu, pamatojoties uz sabiedriskās apspriešanas rezultātiem un sakarā ar to, ka nav apstiprināta piebraucamā ceļa trase, tika noraidīts sākotnējais detālplānojums, kas paredzēja daudzstāvu apbūvi. Saskaņā ar Noteikumiem Nr. 5 uz piepilsētas apbūves teritoriju attiecināmi vairāki izmantošanas mērķi. Ar minēto lēmumu Dome lika būvvaldei sagatavot jaunu darba uzdevumu, paredzot savrupmāju būvniecību nekustamajā īpašumā „Pēterkalni”.

Satversmes tiesa secināja:

4. Teritorijas plānošanas process būtiski atšķiras no likumdošanas procesa Saeimā vai normatīvo aktu izstrādes procesa Ministru kabinetā. Lai gan visi minētie

procesi var noslēgties ar ārējo normatīvo aktu pieņemšanu, tieši attiecībā uz teritorijas plānojuma vai detālplānojuma izstrādāšanas procesu kā obligāts attiecīgā plāna leģitimitātes priekšnoteikums ir izvirzīta sabiedrības piedalīšanās.

Konstitucionālajā sūdzībā apstrīdēta Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumu 2006-2010 lauku teritorijai daļas, kas paredz daudzdzīvokļu māju apbūvi nekustamajā īpašumā „Pēterkalni”, atbilstība Satversmes 115. pantam. No konstitucionālās sūdzības izriet, ka Pieteikuma iesniedzēji neiebilst pret apbūvi nekustamajā īpašumā „Pēterkalni” vispār, bet gan norāda, ka grozījumi Ikšķiles novada teritorijas plānojumā, kas pieļauj šajā nekustamajā īpašumā īstenot piecstāvu apbūvi, neatbilst Satversmes 115. pantam. Pieteikuma iesniedzēji *expressis verbis* norāda, ka nekustamajā īpašumā ir pieļaujama savrupmāju apbūve.

Iepazīstoties ar Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumiem 2006-2010 lauku teritorijai, secināms, ka ar tiem nekustamajam īpašumam „Pēterkalni” iepriekš noteiktais izmantošanas veids mainīts no savrupmāju apbūves teritorijas uz piepilsētas apbūves teritoriju (plānotā Ikšķiles pilsētas teritorija). Savukārt teritorijas plānotais (atļautais) izmantošanas veids – piepilsētas apbūves teritorija – teritorijas plānojumā sadalīts atbilstoši desmit nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem, citastarp paredzot arī daudzstāvu apbūvi.

Līdz ar to no Ikšķiles novada teritorijas plānojumā noteiktā teritorijas izmantošanas veida – piepilsētas apbūves teritorijas (plānotā Ikšķiles pilsētas teritorija) – desmit nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem nekustamajā īpašumā „Pēterkalni” varētu tikt īstenots jebkurš.

5. Ņemot vērā to, ka plānotajam (atļautajam) teritorijas izmantošanas veidam – piepilsētas apbūves teritorija – ir noteikti vairāki nekustamā īpašuma lietošanas mērķi, Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumos paredzētajai attīstībai ir jāizstrādā detālplānojums. Detālplānojums šajā gadījumā atzīstams par būtisku un nepieciešamu funkcionālo līdzekli teritorijas plānojuma īstenošanai.

Sākotnējais detālplānojuma darba uzdevums un Domes sniegtā atbilde Satversmes tiesai liecina par to, ka nekustamā īpašuma „Pēterkalni” attīstīšanai tika virzīts apbūves priekšlikums, kas paredzēja minētajā nekustamajā īpašumā četru trīsstāvu māju būvniecību un apbūves blīvuma saglabāšanu 20 procentu līmenī. Tātad

pēc detālplānojuma pieņemšanas nekustamajā īpašumā „Pēterkalni” varētu īstenot daudzstāvu apbūvi.

Pieteikuma iesniedzēji to uztvēra kā savu pamattiesību aizskārumu un 2007. gada 4. jūlijā ar konstitucionālo sūdzību vērsās Satversmes tiesā.

Tāču sākotnējā detālplānojuma darba uzdevumā noteiktā nekustamā īpašuma „Pēterkalni” attīstības iespēja netika īstenota. Par to liecina Domes 2007. gada 18. jūlija sēdē pieņemtais lēmums Nr. 7 „Par detālplānojuma „Pēterkalni” pirmās redakcijas nodošanu sabiedriskajai apspriešanai un atzinuma saņemšanai” (turpmāk – Lēmums Nr. 7). No Lēmuma Nr. 7 secināms, ka Domes deputāti, pamatojoties uz Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumiem 2006-2010 lauku teritorijai, pilnībā noraidīja piedāvāto detālplānojuma redakciju par četru trīsstāvu māju būvniecības iecerī. Tāpat Lēmuma Nr. 7 tika noteikts, ka būvvaldei jā sagatavo jauns darba uzdevums, paredzot nekustamajā īpašumā „Pēterkalni” savrupmāju būvniecību. Arī papildu paskaidrojumos Dome uzsvēra, ka savrupmāju apbūve nekustamajam īpašumam „Pēterkalni” esot vairāk piemērota meža un reljefa, kā arī apgrūtināto inženierkomunikāciju nodrošinājuma un piekļūšanas iespēju dēļ.

Lai gan Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumos, pret kuriem Pieteikuma iesniedzēji vērsās konstitucionālajā sūdzībā, ir norādīts nekustamā īpašuma „Pēterkalni” izmantošanas veids – piepilsētas apbūves teritorija (plānotā Ikšķiles pilsētas teritorija), tomēr bez detālplānojuma pieņemšanas šajā gadījumā tas nav īstenojams. Saskaņā ar Noteikumu Nr. 883 54. punktā minētajām prasībām spēkā esošajā Ikšķiles novada teritorijas plānojumā noteiktais izmantošanas veids – piepilsētas apbūves teritorija (plānotā Ikšķiles pilsētas teritorija) – jāprecizē detālplānojumā.

Līdz ar to ne spēkā esošais, ne spēkā bijušais Ikšķiles novada teritorijas plānojums nekustamā īpašuma „Pēterkalni” īpašniekiem nepiešķir absolūtas tiesības brīvi izvēlēties sev tīkamāko teritorijas izmantošanas veidu. Īpašnieku tiesības īstenot konkrētu būvniecības iecerī šajā gadījumā ir atkarīgas no spēkā esoša detālplānojuma.

6. Pašreizējā detālplānojuma izstrādāšanas un pieņemšanas gaita liecina, ka nekustamā īpašuma „Pēterkalni” attīstības ieceres īstenošanai nepieciešamā

detālplānojuma izstrādei tiek gatavots tāds darba uzdevums, kas minētajā nekustamajā īpašumā paredz savrupmāju apbūvi.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka vietējā pašvaldība nav tiesīga, lemjot par teritorijas plānojuma pieņemšanu, iejaukties tiesu varas kompetencē. Likuma „Par tiesu varu” 11. pantā nostiprinātais aizliegums iejaukties tiesas darbībā ietver citu publiskās varas institūciju pienākumu atturēties pieņemt lēmumus jautājumos, sakarā ar kuriem tiesā jau tiek izskatīta lieta. Ja tiesā tiek izskatīts kāds strīds, tad citas institūcijas lēmumus par strīda priekšmetu var pieņemt tikai pēc sprieduma stāšanās spēkā (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-10-03 11. punktu*).

Šim principam, saskaņā ar kuru vietējā pašvaldība nevar iejaukties tiesas kompetencē, piemīt arī pretēji vērsta darbība – Satversmes tiesa nav tiesīga iejaukties teritorijas plānojuma vai detālplānojuma izstrādāšanā un apspriešanā.

Teritorijas plānojuma un detālplānojuma sabiedriskās apspriešanas mērķis ir nodrošināt to, lai pati ieinteresētā sabiedrība, kurai vislabāk zināmi vietējie apstākļi, norāda vietējai pašvaldībai, respektīvi, plānošanas procesa virzītājam tādu risinājumu, kas vislabāk atbilstu teritorijas ilgtspējīgas attīstības interesēm. Tieši ieinteresētās sabiedrības līdzdarbība teritorijas plānojuma sabiedriskajā apspriešanā, pušu viedokļu apmaiņa un to objektīva izvērtēšana un izsvērsana veido neatņemamu plānojuma leģitimitātes pamatu.

Satversmes tiesas vai tiešās valsts pārvaldes iestāžu mērķtiecīga iejaukšanās šajā procesā pieļaujama tikai kā galējais līdzeklis tādā gadījumā, ja pieņemtais teritorijas plānojums vai detālplānojums aizskar personām Satversmē noteiktās pamattiesības vai arī neatbilst citu normatīvo aktu prasībām.

Pašreizējā notikumu gaita liecina, ka ieinteresētās sabiedrības viedoklis ir izvērtēts, kā arī ņemts vērā – proti, Dome ar Lēmumu Nr. 7 ir pilnībā noraidījusi iecerī nekustamajā īpašumā „Pēterkalni” īstenot četru trīsstāvu māju būvniecību, pret kuru tika vērsta konstitucionālā sūdzība.

Līdz ar to jau pēc konstitucionālās sūdzības iesniegšanas Dome ir novērsusi Pieteikuma iesniedzēju iespējamo pamattiesību aizskārumu.

7. Satversmes tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka vietējai pašvaldībai nav pienākuma izvēlēties tādu teritorijas izmantošanas veidu, kādu to vēlas redzēt vai panākt konkrēta nekustamā īpašuma īpašnieks. Vienlīdz nozīmīgas un izvērtējamas ir arī sabiedrības intereses (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 14.4. punktu*).

Tāpat Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pašvaldībai teritorijas plānošanas jomā normatīvie akti piešķir lielu rīcības brīvību, kas tomēr nav neierobežota. Par vadlīnijām rīcības brīvības pareizai, adekvātai izmantošanai teritorijas plānošanas jomā jākalpo gan vispārējiem tiesību principiem un valsts pārvaldes principiem, gan teritorijas plānošanas principiem (*sk. Satversmes tiesas 2004. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2003-16-05 5. punktu*).

No Lēmuma Nr. 7 izriet, ka būvvaldei jāizstrādā detālplānojuma darba uzdevums, paredzot savrupmāju būvniecību nekustamajā īpašumā „Pēterkalni”. Tādējādi Domei ir pienākums pieņemt jaunu detālplānojuma darba uzdevumu. Savukārt paredzētā detālplānojuma sabiedriskajā apspriešanā izteiktie pušu viedokļi, kā arī valsts pārvaldes iestāžu sniegtie atzinumi palīdzēs vietējai pašvaldībai, respektīvi, plānošanas procesa virzītājam izvēlēties nekustamajam īpašumam „Pēterkalni” atbilstošāko attīstības virzienu.

Vietējās pašvaldības pienākums teritorijas plānojuma (detālplānojuma) izstrādāšanas gaitā ir būt par objektīvu un neitrālu vidutāju starp konkrētas teritorijas attīstītāja un ieinteresētās sabiedrības interesēm, uzklaut un objektīvi izvērtēt visus ieinteresēto pušu viedokļus par konkrētās teritorijas atbilstošāko un piemērotāko attīstības veidu, kā arī ievērot teritorijas plānošanu reglamentējošo normatīvo aktu prasības.

Līdz ar to, ņemot vērā patlaban pastāvošo nekustamā īpašuma „Pēterkalni” attīstības risinājumu, Satversmes tiesai nav tiesiska pamata iejaukties galīgā lēmuma – detālplānojuma – izstrādāšanā un pieņemšanā.

Tādējādi tiesvedības turpināšana lietā nav iespējama.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 6. punktu, Satversmes tiesa

nolēma:

izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2007-16-03 „Par Ikšķiles novada teritorijas plānojuma grozījumu 2006-2010 lauku teritorijai daļas, kas paredz daudzdzīvokļu māju apbūvi nekustamajā īpašumā „Pēterkalni”, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 115.pantam”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

G. Kūtris